МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАСГИЙН ГАЗАР

САНГИЙН ЯАМ

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР

САНГИЙН ЯАМ

Эдийн засгийн өсөлт болон инфляц

Эдийн засгийн өсөлт болон Дотоодын нийт бүтээгдэхүүний хэмжээ

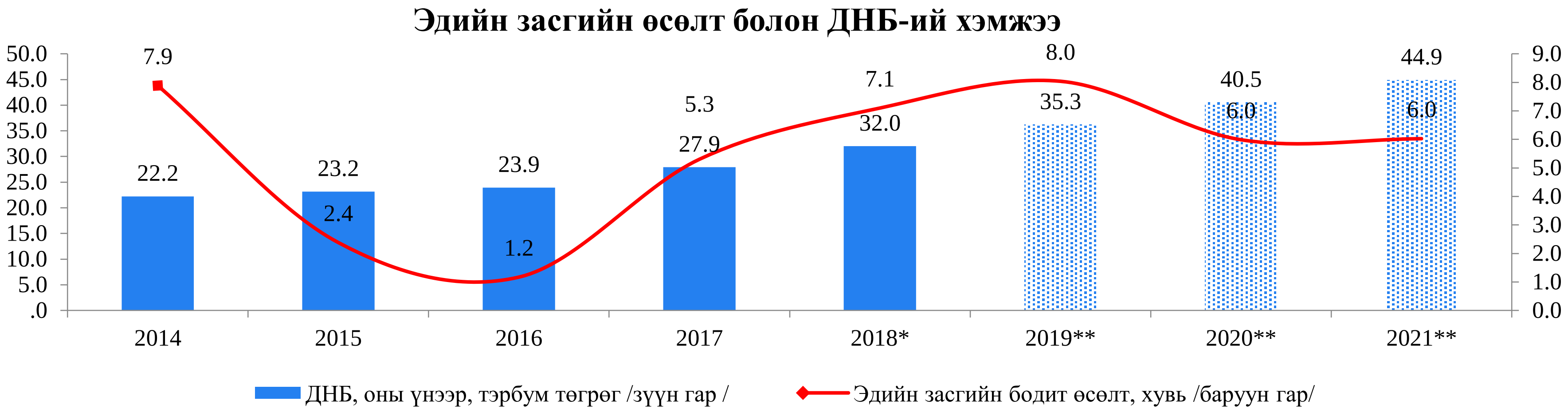

Инфляцийн түвшин

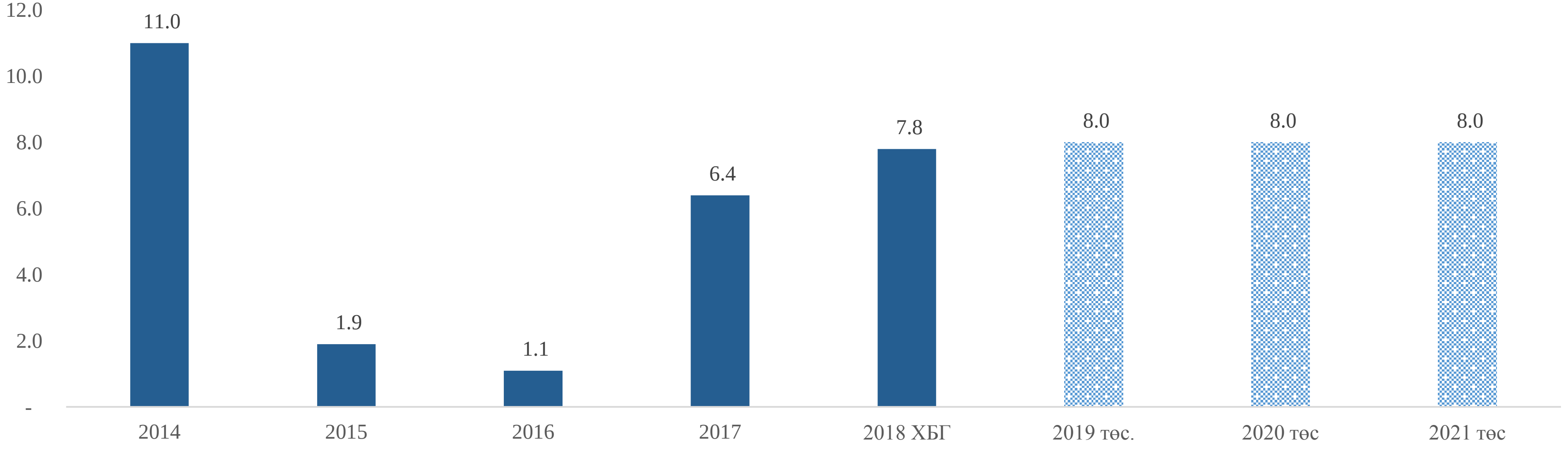

МОНГОЛ УЛСЫН 2019 ОНЫ ТӨСВИЙН БОДЛОГО

ЦАХИМ, ИЛ ТОД, ҮР АШИГ

Эдийн засгийн өсөлтийг дэмжиж, төсвийн сахилга батыг тууштай үргэлжлүүлэх замаар төсвийн алдагдлыг бууруулж, өрийн дарамтыг багасгана

Нийгмийн тулгамдсан асуудлуудыг шийдвэрлэх хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлж, үр ашгийг сайжруулна

Экспортод гарч буй эрдэс баялаг, импортын бүтээгдэхүүнд тавих хяналтыг цогцоор нь шийдвэрлэж төсвийн орлогыг нэмэгдүүлнэ

Бизнесийн орчинг дэмжсэн татварын хуулийн шинэчлэлийг хэрэгжүүлнэ

Зарлагын реформыг хэрэгжүүлж төсвийн үр ашгийг нэмэгдүүлнэ

Гадаадын хөнгөлттэй зээлийг эдийн засаг, нийгмийн үр ашигтай төсөлд зарцуулна

Нэгдсэн төсвийн үзүүлэлтүүд – 2019 он /тэрбум төгрөг/

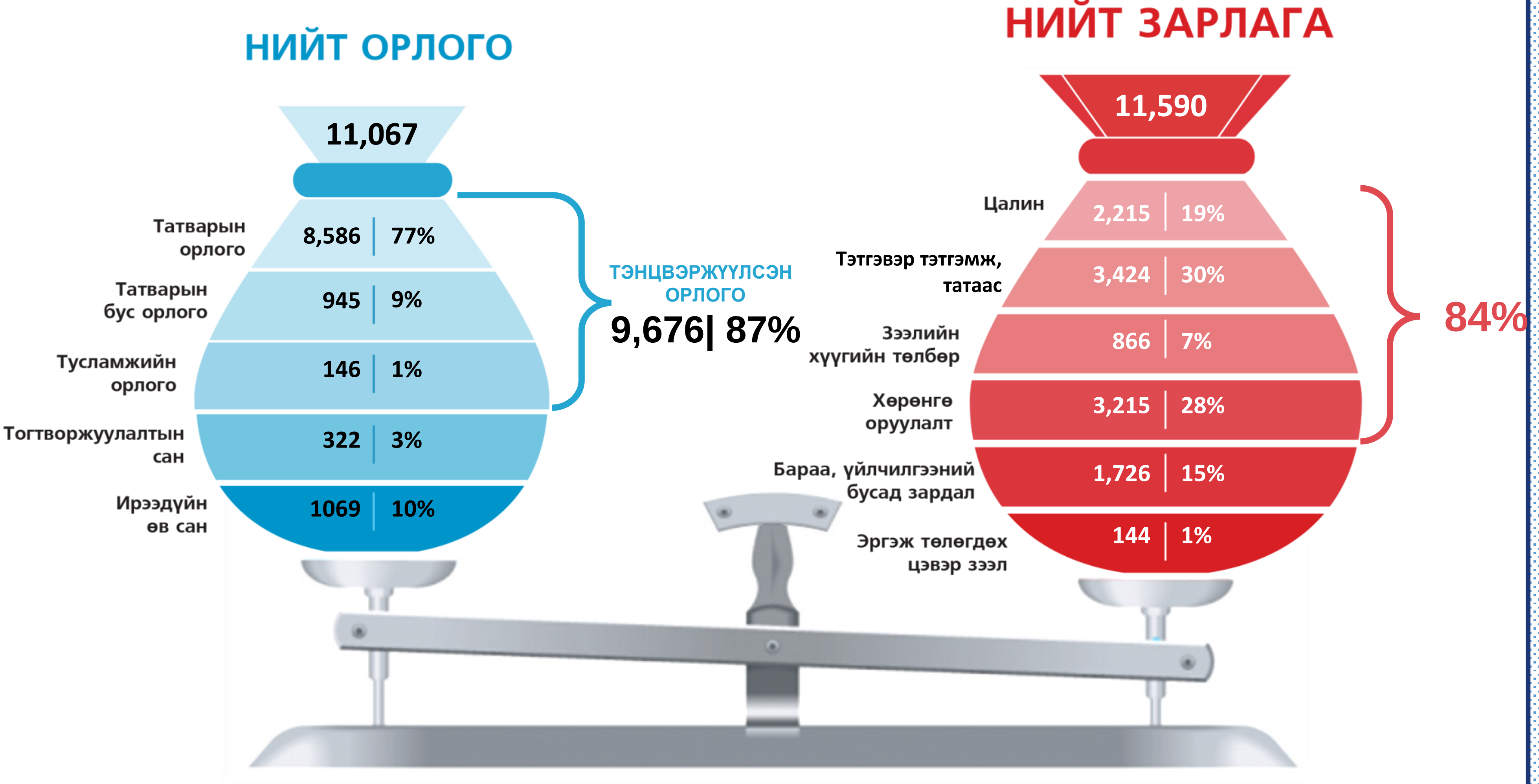

ТЭНЦВЭРЖҮҮЛСЭН ТЭНЦЭЛ

-1,913-ДНБ -5.4 % ***/2018 онд -8.0%/***

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР

САНГИЙН ЯАМ

Нэгдсэн төсвийн өөрчлөлт – 2018-2019 он /тэрбум төгрөг/

НИЙТ ОРЛОГЫН ӨӨРЧЛӨЛТ + 3,204

НИЙТ ЗАРЛАГЫН ӨӨРЧЛӨЛТ + 1,938

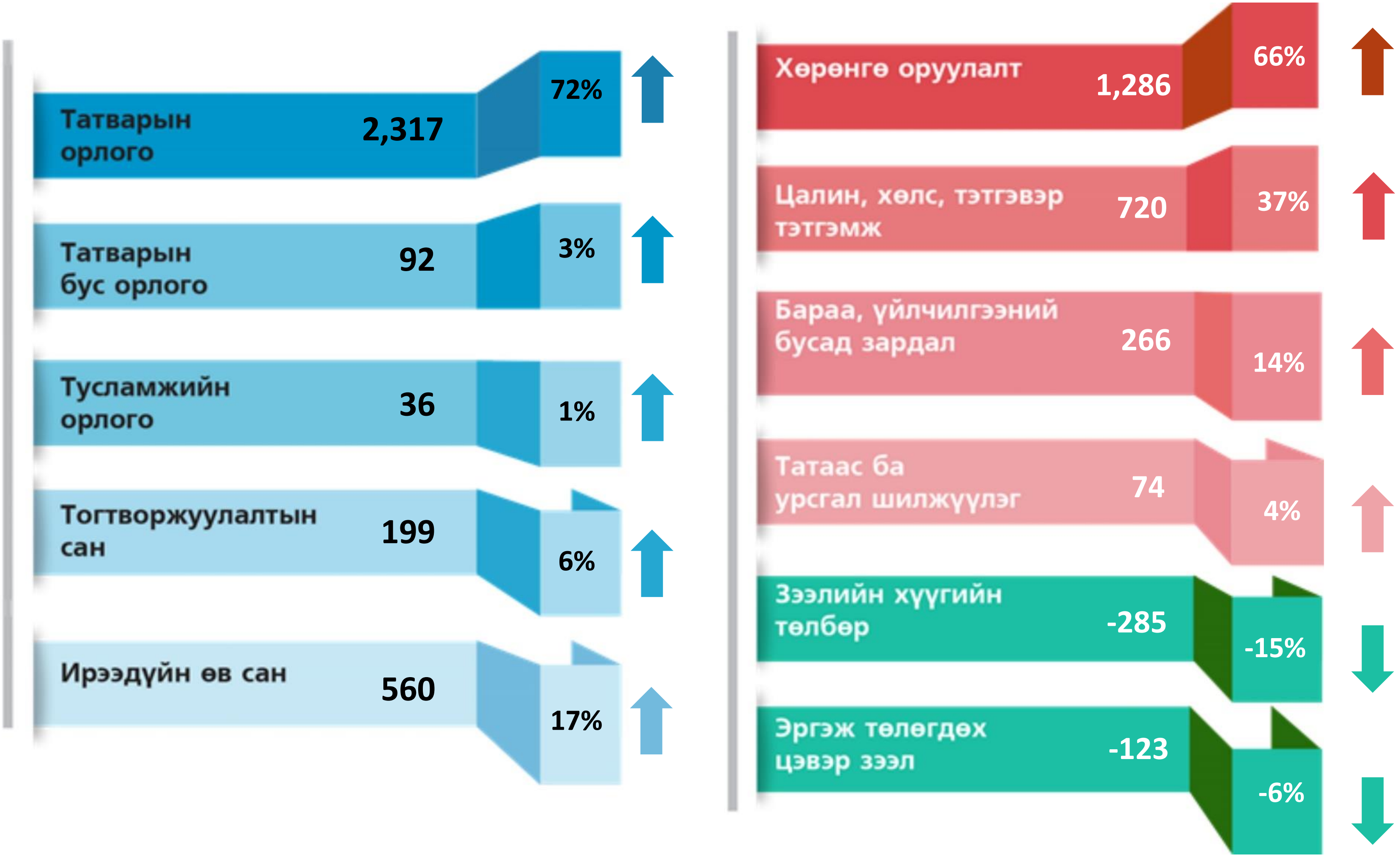

2019 ОНЫ НИЙТ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ

/тэрбум төгрөгөөр/

2019 ОНД ШИНЭЭР ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ОНЦЛОХ АРГА ХЭМЖЭЭ

752
ШИНЭ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ

193
УТААНЫ ЭСРЭГ АРГА ХЭМЖЭЭ

189
УЛСЫН ТӨСВӨӨС АЙМГУУДАД ОЛГОЖ БУЙ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ

720
ЦАЛИН ХӨЛС, ТЭТГЭВЭР ТЭТГЭМЖИЙН НЭМЭГДЭЛ

НИЙТ ДҮН: 1,854 ТЭРБУМ ТӨГРӨГ

ОРОН НУТГИЙН ТӨСӨВ

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР

САНГИЙН ЯАМ

УЛСЫН ТӨСВӨӨС ОРОН НУТАГТ ШИНЭЭР ОЛГОЖ БУЙ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ДЭМЖЛЭГ

/тэрбум төгрөгөөр/

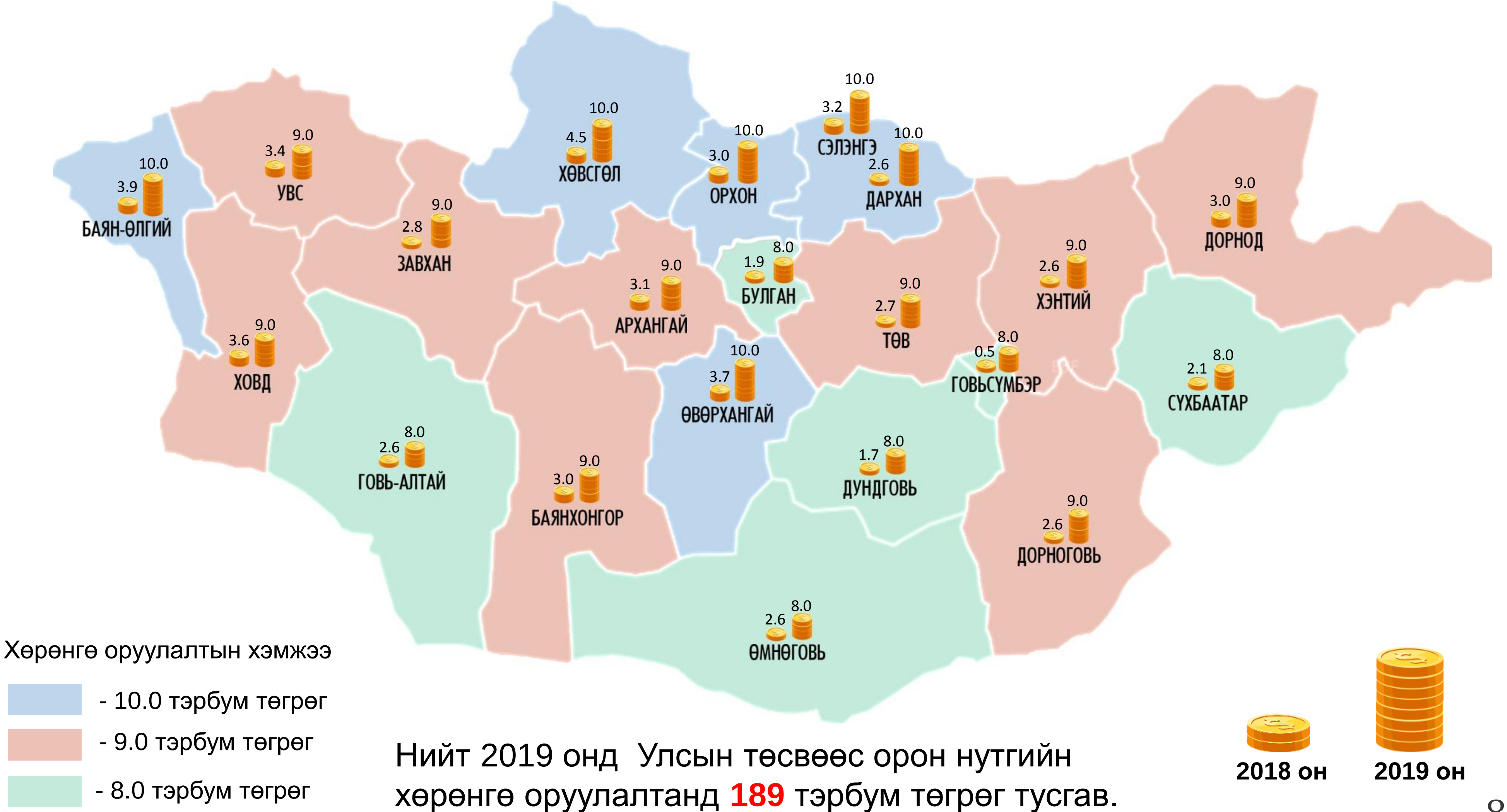

Нийт 2019 онд Улсын төсвөөс орон нутгийн хөрөнгө оруулалтанд **189** тэрбум төгрөг тусгав.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР

САНГИЙН ЯАМ

АШИГТ МАЛТМАЛЫН ХАЙГУУЛЫН ЛИЦЕНЗИЙН ТӨЛБӨРИЙН 50 ХУВЬ, ТҮҮХИЙ НҮҮРСНИЙ АГААРЫН БОХИРДЛЫН ТӨЛБӨРИЙН 50 ХУВЬ, ГАЗРЫН ТОСНЫ ЛИЦЕНЗИЙН ТӨЛБӨРИЙН 30 ХУВИЙГ ТУХАЙН ОРОН НУТГИЙН ТӨСӨВТ ШИНЭЭР ХУВААРИЛНА

/сая төгрөгөөр/

ХАЙГУУЛЫН ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРӨЛ 50% — НИЙТ **11,016**

ГАЗРЫН ТОСНЫ ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРӨЛ 30% — НИЙТ **839**

НҮҮРСНИЙ АБТ- 50% — НИЙТ **21,002**

НИЙТ 32,857 САЯ ТӨГРӨГИЙГ 2019 ОНД ОРОН НУТГИЙН ТӨСӨВТ ХУВААРИЛНА.

ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖЛИЙН САН БОЛОН УЛСЫН ТӨСВӨӨС ОРОН НУТАГТ ОЛГОЖ БУЙ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ

/тэрбум төгрөгөөр/

ТӨСВИЙН ОРЛОГО

2019 ОНД ТӨСВИЙН ОРЛОГЫН ТАЛААР БАРИМТЛАХ БОДЛОГО

ТАТВАРЫН ШИНЭЧЛЭЛ

Бизнесийн орчин, хөрөнгө оруулалт, иргэдийн амьжиргаа, ажил эрхлэлтийг дэмжих тогтвортой, хүртээмжтэй өсөлтийг хангах **ТАТВАРЫН ШИНЭЧЛЭЛИЙГ** хэрэгжүүлнэ.

ГААЛИЙН ШИНЭЧЛЭЛ

Эрдэс бүтээгдэхүүн, газрын тосны бүтээгдэхүүний экспорт, импортыг тээврийн хэрэгсэл бүрээр хянаж, татварыг бүрэн хураах **ГААЛИЙН ШИНЭЧЛЭЛИЙГ** хэрэгжүүлнэ.

ОРОН НУТГИЙН ОРЛОГО

Ашигт малтмалын хайгуул, ашиглалт хийгдэж байгаа орон нутгийн байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх зорилгоор **ОРОН НУТГИЙН ТӨСВИЙН ЭХ ҮҮСВЭРИЙГ** нэмэгдүүлнэ.

ТӨСВИЙН ОРЛОГО НЭМЭГДҮҮЛЖ БУЙ ХҮЧИН ЗҮЙЛС

Уул уурхайн салбарын орлого
1,280 тб.₮

Эдийн засгийн өсөлт
690 тб.₮

Импортын өсөлт
650 тб.₮

ОРЛОГЫН НИЙТ ӨСӨЛТ
3,204
тэрбум төгрөг

Цалин, хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээ, иргэдийн орлогын өсөлт
326 тб.₮

Газрын тосны үнийн өсөлт
112 тб.₮

Татварын шинэчлэл
110 тб.₮

Хилийн боомтын хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх БНХАУ-ын буцалтгүй тусламжийн орлого
36 тб.₮

ЭРДЭС БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ ЭКСПОРТЫН ХЭМЖЭЭ, ҮНЭ, ОРЛОГО

Үзүүлэлт		2015 гүйц	2016 гүйц	2017 гүйц	2018 бат	2019 төс
Экспортын хэмжээ						
Нүүрс	сая.тн	14	26	33	28	42 ↑
Зэсийн баяжмал	мян.тн	1,472	1,562	1,447	1,366	1,400 ↑
Төмрийн хүдэр	мян.тн	5,062	6,085	6,258	7,500	7,550 ↑
Жоншны баяжмал	мян.тн	280	249	319	281	360 ↑
Алт-Монголбанканд	тн	13	17	18	21	21 ↑
Үнэ						
Нүүрс /дундаж үнэ/						
Сул коксжих 5500 ккал дээш	$/тн	42	36	67	60	75
Баяжуулсан коксжих	$/тн	58	68	94	100	130
Зэсийн баяжмал	$/тн	5,501	4,863	6,162	6,430	6,272
Төмрийн хүдэр	$/тн	45	41	50	50	40
Жоншны баяжмал	$/тн	234	237	264	277	355
Алт	$/унци	1,154	1,244	1,257	1,291	1,262
Уул уурхайн салбарын орлого						
Нүүрс	тэрбум ₮	146	184	651	496	1,311 ↑
Зэсийн баяжмал	тэрбум ₮	892	516	888	1,007	1,304 ↑
Алт-Монголбанканд тушаах	тэрбум ₮	33	45	49	80	83 ↑
НИЙТ	**тэрбум ₮**	**1,261**	**949**	**1,888**	**1,720**	**3,000** ↑

ТӨСВИЙН УРСГАЛ ЗАРДАЛ

ТӨСВИЙН УРСГАЛ ЗАРЛАГЫН РЕФОРМ

ЗАРЛАГЫН ОНОВЧТОЙ, ҮР АШИГТАЙ ХУВААРИЛАЛТ

1) Өмчийг эзэнд нь хариуцуулж, өмчийн ашиглалт, хамгаалалтыг сайжруулна;
2) Ижил байгууллагад харилцан адилгүй төсөв хуваарилдаг байдлыг арилгаж, ил тод болгоно;
3) Орон нутаг соёл, урлаг, спортын чиг үүргээ бие даан хэрэгжүүлнэ;
4) Урьдчилан төлөвлөх боломжтой зардлыг нөөцөөс санхүүжүүлэхгүй (баяр наадам г.м);

ОРЛОГОТОЙ НЬ УЯЛДУУЛСАН ЗАРДЛЫН ТӨЛӨВЛӨЛТ

1) Агаарын бохирдлын төлбөр(нүүрс)-ийн 50%, газрын тосны лицензийн төлбөрийн 30%-ийг тухайн орон нутгийн байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээхэд зарцуулна;
2) Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамжийн орлогыг хог зайлуулах, устгахад бүрэн зарцуулна;
3) Авто замын хураамжийн орлогыг авто замын засвар, арчлалтад бүрэн зарцуулна;
4) Гадаад ажиллагчдын төлбөрөөс орох орлогыг хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих зорилгоор МСҮТ-ийн суралцагчдад тэтгэлэг олгоход зарцуулна;

ҮР АШИГТАЙ УДИРДЛАГЫН МЕНЕЖМЕНТ

1) Агаарын бохирдлын эсрэг үйл ажиллагааг нэгдсэн бодлого, удирдлагаар хангана;
2) Хилийн боомтын хүчин чадлыг нэмэгдүүлнэ;
3) Халамжийн санг нэгдсэн удирдлагаар хангаж, үйлчилгээг цаг хугацаанд нь шуурхай хүргэнэ;
4) Малын гоц халдварт өвчинтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх, малыг эрүүлжүүлэх цогц арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ;

ТӨСВИЙН УРСГАЛ ЗАРЛАГЫН РЕФОРМ

ЦАХИМ БҮРТГЭЛ, ХЯНАЛТ

1) Төрийн албан хаагчийн орон тоо, цалингийн нэгдсэн цахим систем нэвтрүүлнэ;
2) Эрүүл мэндийн даатгалд цахим хяналтын систем нэвтрүүлнэ;
3) Төрийн мэдээлэл солилцооны ХУР системээр үзүүлэх үйлчилгээний тоог нэмэгдүүлнэ;

ХЭРЭГЛЭЭНИЙ ЗАРДЛЫН ХЭМНЭЛТ

1) Байр ашиглалтын зардлыг бодит хэрэглээгээр нь төлөвлөнө, тоолууртай болгоно;
2) Шатахууны зардлын зохистой хэрэглээг хэвшүүлнэ, ухаалаг систем нэвтрүүлнэ;
3) Байгууллагын үйл ажиллагааны зардлын тэлэлтийг хязгаарлана, технологи нэвтрүүлнэ;

ЭРҮҮЛ МЭНД

1) Сум, өрхийн эмнэлэгт Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжилт олгоно;
2) Улсын 2 дугаар төв эмнэлэг, Хавдар судлалын үндэсний төвийг бие даалгаж хүрэх үр дүнгээр нь тооцож санхүүжүүлнэ;
3) Эрүүл мэндийн санхүүжилтийг төр, хувийн хэвшлийн эмнэлгүүдэд үе шаттайгаар ялгаваргүй олгоно;

БОЛОВСРОЛ

1) Багшийн үр дүнгийн урамшууллыг элсэлтийн ерөнхий шалгалт болон анги дэвших шалгалтын үнэлгээтэй уялдуулан олгоно
2) Ижил сургууль, цэцэрлэгт харилцан адилгүй төсөв хуваарилдаг байдлыг арилгаж, ил тод болгоно

ЦАЛИН, ТЭТГЭВЭР, ТЭТГЭМЖИЙН ӨСӨЛТ
720 ТЭРБУМ ТӨГРӨГ

Цалингийн сангийн өсөлт
418.1 тэрбум ₮

267.1 ТЭРБУМ ₮
2019 оны цалингийн нэмэгдэл

151.0 ТЭРБУМ ₮
2018 оны цалин нэмэх шийдвэрийн нөлөөлөл

Тэтгэвэр, тэтгэмжийн өсөлт
301 тэрбум ₮

140.7 ТЭРБУМ ₮
2019 онд тэтгэвэр, тэтгэмж нэмэгдүүлэх

160.3 ТЭРБУМ ₮
Хүн амын тооны өсөлтөөс нэмэгдэх

ХҮҮХДИЙН МӨНГӨН ТЭТГЭМЖ

***Хүүхдийн мөнгөн тэтгэмжийг 2019 онд хүсэлт гаргасан хүүхэд бүрд олгоно**

2019 он

218.9 тэрбум ₮
912.0 мянган хүүхэд

ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ

2019 ОНЫ УЛСЫН ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ТӨСӨЛ /САЯ ТӨГРӨГ/

НИЙТ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ

Нийт: **877**

Төсөвт өртөг: 2,546.8

2019 он санхүүжих: **1,362**

ШИНЭ

Нийт: **515**

Төсөвт өртөг: 1,297.9

2019 он санхүүжих: **752**

ШИЛЖИХ

Нийт: **362**

Төсөвт өртөг: 1,248.9

2019 он санхүүжих: **465**

КОНЦЕСС (ШИНЭ БОЛОН ШИЛЖИХ)

Нийт: **12**

Төсөвт өртөг: 465

2019 он санхүүжих: **145**

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР

САНГИЙН ЯАМ

2019 ОНЫ УЛСЫН ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТААР САНХҮҮЖИХ

Нийт сургууль 117
Шинэ: 46
Нийт цэцэрлэг 143
Шинэ: 57
Нийт дотуур байр 34
Шинэ: 22

Нийт эмнэлэг 61
Шинэ: 32

Нийт соёлын төв 52
Шинэ: 26
Нийт спорт цогцолбор 37
Шинэ: 24

Нийт авто зам 50
Шинэ: 40
Нийт гүүрний байгууламж 13
Шинэ: 8

ИПОТЕК, ЖИЖИГ ДУНД ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙГ ДЭМЖИХ САНХҮҮЖИЛТ

Ипотекийн зээлийг зорилтот болгож, агаар, орчны бохирдлыг бууруулахад чиглүүлнэ

1. Газар чөлөөлж, гэр хорооллоос орон сууцанд орж байгаа өрх.

3. Ногоон амины орон сууцны зээл авч байгаа өрх.

2. Анх удаа орон сууц худалдан авч байгаа залуу гэр бүл.

- Улсын төсөв 115.0 тб₮
- Утаа буурах үр ашиг дагуулна;
- Банкууд зээлийн эх үүсвэрийг өөрийн зорилгод нийцүүлж ашиглах байдлыг зогсооно.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР

САНГИЙН ЯАМ

ЖИЖИГ ДУНД ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙГ ДЭМЖИХ САНХҮҮЖИЛТ

ЖДҮ-ийг хөгжүүлэх сан:

Эргэлтийн хөрөнгө:

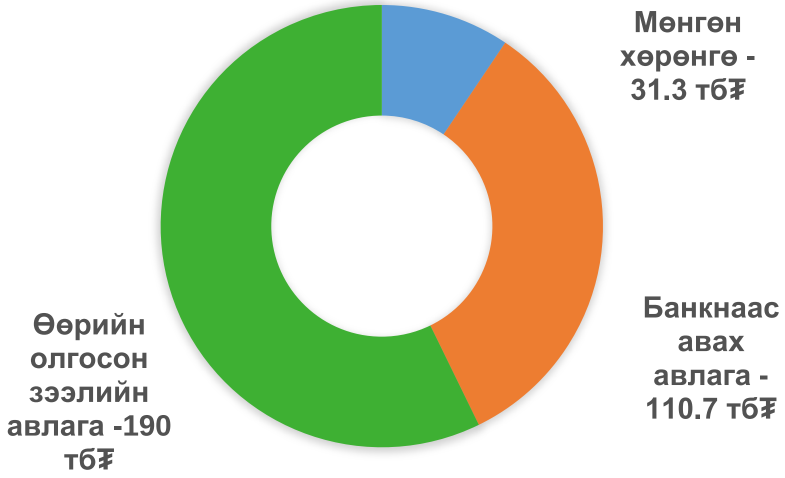

Сангийн эх үүсвэр:

Эх үүсвэр	Олгосон	Үлдэгдэл
ЗГҮЦ	290.1	130.1
МУХБ	148.8	37.5
Улсын төсөв	130.9	130.9
НИЙТ	**569.8**	**298.5**

ЖДҮ-ийг дэмжих эх үүсвэрүүд:

Үзүүлэлт	Нийт
1. ЖДҮХСан	335.0
2. ТЭДСан	93.9
3. ХАА, хөдөөгийн хөгжил төсөл	16.8
4. ЖАЙКА 2 үе шаттай зээлийн төсөл	135.9
5. ДБ-ны Экспортыг дэмжих төсөл	5.4
6. ЗБДТДэмжих, ажлын байр нэмэгдүүлэх төсөл	62.0
НИЙТ	**649.0**

ЖДҮХС-ИЙН ЗӨРЧИЛ, ЦААШИД АВАХ АРГА ХЭМЖЭЭ

Зөрчил	Үүссэн он	Дүн /тэр.төгрөг/
Гэрээт ажлын гүйцэтгэлийг тооцож, баталгаажуулаагүй	2016 - 2017	0.6
Зориулалт бусаар ашигласан зээл	2013 - 2015	12.7
Шүүхийн шийдвэртэй, төлөгдөөгүй зээл	2009 – 2013	12.9
Журам зөрчиж, сонгон шалгаруулалтгүй олгосон зээл	2015 - 2016	25.4
Хугацаа хэтэрсэн, эргэн төлөгдөөгүй зээл, эх үүсвэр	2009 - 2016	32.5
Улсын төсөвт төлөх бондын эх үүсвэр	2011-2012	130.1
НИЙТ		**214.2**

Засгийн газрын тусгай сан, гадаад зээлийн төслүүдийг нэгдсэн бодлогоор удирдаж, үр ашиг, хариуцлагыг нэмэгдүүлнэ

- Зээлийн нөхцөл, шалгуур, журмыг ил тод, нээлттэй болгож, санхүүжилтийн тогтолцоог сайжруулна
- Хугацаа хэтэрсэн өглөг, авлага үүсгэхгүй байх чиглэлээр холбогдох журам, гэрээний нөхцөлүүдийг сайжруулна;
- Гэрээний хяналт, хариуцлагын зохистой тогтолцоог бүрдүүлнэ;
- Улсын төсөвт төлөх хугацаа хэтэрсэн өр төлбөртэй тусгай сан, төсөл арга хэмжээнд нэмж эх үүсвэр олгохгүй байх бодлого баримтлана;
- Зээлийн батлан даалтын сангийн хууль, журмыг боловсронгуй болгох, бие даан хөгжих нөхцөлийг бүрдүүлэх арга хэмжээ авна.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР САНГИЙН ЯАМ

ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ӨР, ХУРИМТЛАЛ

2019 ОНЫ ӨРИЙН УДИРДЛАГЫН БОДЛОГО, ЗОРИЛТ

Зорилт: Эдийн засгийн өсөлтийг дэмжиж төсвийн сахилга батыг тууштай үргэлжлүүлэх замаар төсвийн алдагдлыг бууруулж, өрийн дарамтыг багасгана.

Өрийн тогтвортой байдлын шинжилгээгээр (MAC-DSA) хөгжиж буй орны хувьд DEBT/GDP харьцаа

- **50 хувиас дээш бол** сайтар судлах шаардлагатай,
- **70 хувиас дээш** Өрийн дарамтад орсон гэж үздэг.

ЗГ–ын өр (Нэрлэсэн) /ДНБ

70 хувиас

доош буулгана.

Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуулийн дагуу ЗГ-ын өр (ӨҮЦ)/ДНБ харьцуулсан өрийн хязгаар **2019 онд 75 хувь;**

2021 оноос эхлэн **60 хувиас** хэтрэхгүй байхаар заасан.

ЗГ–ын өр (өнөөгийн үнэ цэнээр)/ДНБ

60 хувиас

доош буулгана.

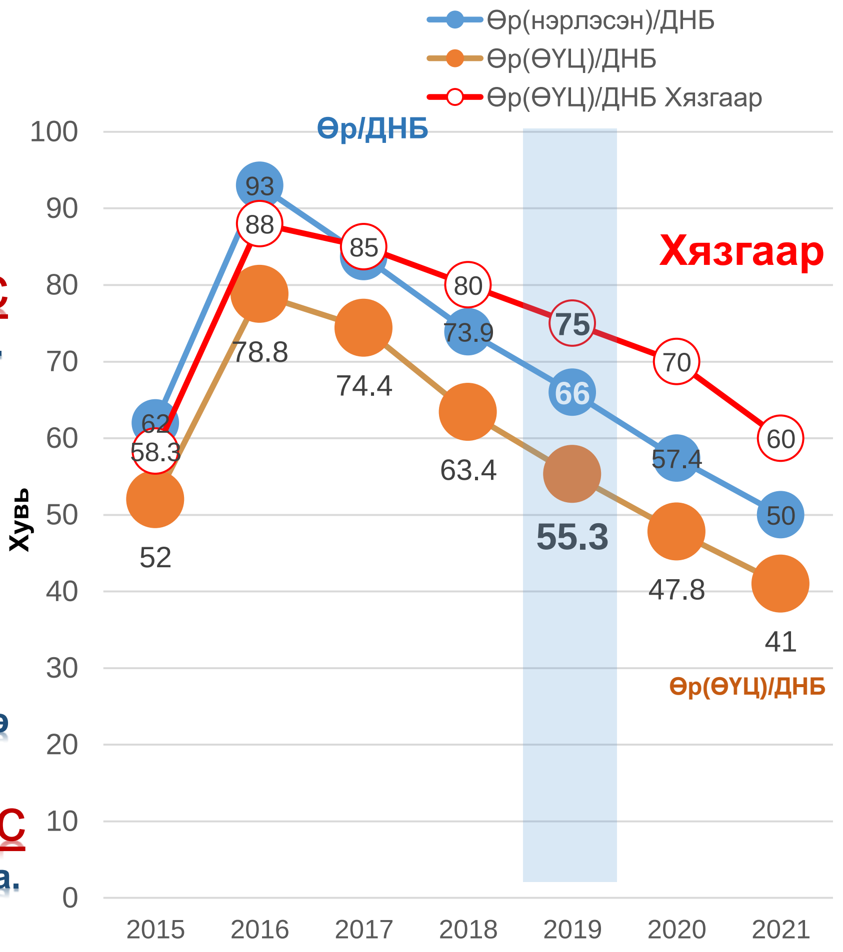

ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ӨР: 2019 ОНД АВАХ АРГА ХЭМЖЭЭ

1 Барих-шилжүүлэх нөхцөлтэй концессийн гэрээг шинээр байгуулахгүй

2 Төсөв санхүү, мөнгөн хөрөнгийн оновчтой удирдлагыг тууштай хэрэгжүүлнэ

3 Өндөр хүүтэй ЗГҮЦ гаргахгүй байх бодлогыг баримтална

ЗГ–ын өр (Нэрлэсэн) /ДНБ

70 хувиас доош буулгана.

ЗГ–ын өр (өнөөгийн үнэ цэнээр)/ДНБ

60 хувиас доош буулгана.

4 Өрийн баталгаа нэмж гаргахгүй, үүссэн баталгаанд тавих хяналтыг сайжруулна

5 Зах зээлийн тохиромжтой нөхцөлд гадаад өрийн зохицуулалтын арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

6 Хөнгөлөлттэй зээлийг Дэд бүтэц, бүтээн байгуулалтын чиглэлд түлхүү ашиглана.

ӨРИЙН ТОГТВОРТОЙ БАЙДАЛ

MAC-DSA Өрийн тогтвортой байдлын шинжилгээ

Өрийн дарамтыг үе шаттай бууруулна.

2018 онд

Өндөр хүүтэй, богино хугацаатай зээллэгийг аваагүй, 2018-2021 оны хүүгийн зардлыг бууруулна.

2019 онд

Төсвийн алдагдлыг бууруулах замаар Төсвийн санхүүжилтийн хэрэгцээг бууруулж Өрийн хөрвөх чадварын дарамтнаас гаргана.

2020 онд

Өрийн өсөлтийг хязгаарлаж, ДНБ-ний өсөлтийг нэмэгдүүлэх замаар Өрийн төлбөрийн чадварын дарамтнаас гаргана.

Үзүүлэлт	Шокийн төсөөлөл	2018	2019	2020	2021
Улсын секторын өр/ДНБ (төлбөрийн чадварын үзүүлэлт	*Төсвийн үндсэн тэнцлийн шок*				
	Бодит ДНБ-ний шок				
	Хүүгийн түвшний шок				
	Валютын шок				
	Болзошгүй өр төлбөрийн шок				
Улсын секторын санхүүжилтийн хэрэгцээ/ ДНБ (хөрвөх чадварын үзүүлэлт)	*Төсвийн үндсэн тэнцлийн шок*				
	Бодит ДНБ-ний шок				
	Хүүгийн түвшний шок				
	Валютын шок				
	Болзошгүй өр төлбөрийн шок				
Өрийн эмзэг байдлын үзүүлэлтүүд	*Гадаад зах зээлийн мэдрэмж*				
	Гадаад санхүүжилтийн хэрэгцээний шаардлага				
	Нийт өрд эзлэх богино хугацаат өрийн өөрчлөлт				
	Нийт өрд эзлэх гадаад өр				
	Нийт өрд эзлэх гадаад валютаарх өр				

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР

САНГИЙН ЯАМ

ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ӨРИЙН ХҮҮГИЙН ТӨЛБӨР

2017 оны эцэс, 2018 онд авсан дараах арга хэмжээний үр дүнд 2019 оны хүүгийн зардлыг ***285.1 тэрбум*** *төгрөгөөр бууруулсан.*

- ✓ Өндөр хүүтэй дотоодын ЗГҮЦ арилжааг зогсоосон.
- ✓ Өмнө гаргасан ЗГҮЦ хугацаанаас нь өмнө буцаан худалдаж авсан.
- ✓ Төсөв санхүү, мөнгөн хөрөнгийн оновчтой удирдлагыг тууштай үргэлжлүүлнэ.

2019 онд

- Засгийн газрын дотоод үнэт цаасны зах зээлийн дэд бүтцийг шинэчилж, хямд эх үүсвэртэй ЗГҮЦ гаргах боломжийг бүрдүүлнэ.
- Арилжааны нөхцөлтэй гадаад зээллэгийг хугацаанаас өмнө эргүүлэн төлөх боломжийг эрэлхийлнэ.
- Хөвөгч хүүтэй болон гадаад валютаар илэрхийлэгдсэн өрийн зохицуулалтын арга хэмжээ авна.

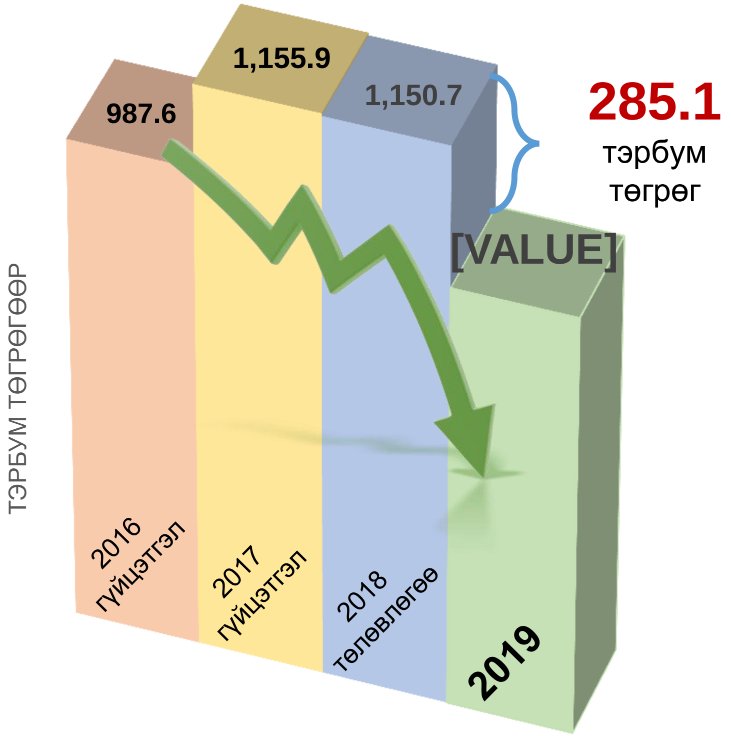

ИРЭЭДҮЙН ӨВ САН, ТОГТВОРЖУУЛАЛТЫН САН

Ирээдүйн өв сан

/тэрбум төгрөг/

	2016 Гүйц	2017 Гүйц	2018 Төл	2019 Төсөл
ИӨС-ийн орлого		**357.7**	**508.7**	**1,068.5**
Ногдол ашиг			47.8	300.9
АМНАТ (65%)	ХХС	357.7	460.9	767.6
ИӨС-ийн зарлага		**357.6**	**508.7**	**515.4**
Улсын төсөвт (Дагаж мөрдөх журмын тухай хууль)		160.0	100.0	50.0
ХХС-аас УТ-т шилжсэн өрийн төлбөрт		197.6	408.7	465.4
ХХС-аас УТ-т шилжсэн өрийн үлдэгдэл	**1,071.9**	**875.0**	**466.3**	**-**
ИӨС-ийн хуримтлал		**-**	**-**	**553.1**

Төсвийн тогтворжуулалтын сан

(тэрбум төгрөг)

	2016 Гүйц	2017 Гүйц	2018 Төл	2019 Төсөл
ТТС-ийн орлого	**10.1**	**345.6**	**122.7**	**322**
ААНОАТ, АМНАТ	-	325.7	122.7	322
Хүүгийн орлого	10.1	14.6	-	-
ЗГ-ын нөөц сангийн зарцуулагдаагүй үлдэгдэл	0	5.3	-	-
ТТС-ийн хуримтлалаас зарцуулалт	**-**	**572.1**	**122.7**	**322**
ТТС-ийн хуримтлал	**332**	**104.2**	**104.2**	**104.2**

ГАДААД ЗЭЭЛ, ТУСЛАМЖ

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР

САНГИЙН ЯАМ

2019 ОНД ГАДААД ЗЭЭЛ, ТУСЛАМЖИЙГ ЭДИЙН ЗАСАГ, НИЙГМИЙН ҮР АШИГТАЙ ТӨСЛҮҮДЭД ЧИГЛҮҮЛНЭ

№	Чиглэл		Сая ам.доллар	Хувь
01	Байгаль орчныг хамгаалах, агаарын бохирдлыг бууруулах, бохир ус цэвэрлэх байгууламжуудыг шинэчлэх, аялал жуулчлалыг дэмжих	зээл	254.46	21%
		тусламж	34.69	
02	Сургууль, цэцэрлэг, эмнэлгийн үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлэх, чанарыг сайжруулах	зээл	173.95	17%
		тусламж	53.33	
03	Нефть бүтээгдэхүүн, эрчим хүчний хангамжийн найдвартай байдлыг нэмэгдүүлэх, дэд бүтцийн бүтээн байгуулалт хийх	зээл	513.08	39%
		тусламж	14.99	
04	Нэмүү өртөг шингэсэн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг дэмжих, худалдаа, бизнесийн орчинг сайжруулах	зээл	188.39	15%
		тусламж	13.89	

АНХААРАЛ ХАНДУУЛСАНД БАЯРЛАЛАА

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР

САНГИЙН ЯАМ

ДАГАЛДАХ ХУУЛЬ, ТОГТООЛ

МОНГОЛ УЛСЫН 2019 ОНЫ ТӨСВИЙН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ДАГАЛДАХ ХУУЛЬ

- Төсвийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай
- Ирээдүйн тэтгэврийн нөөц сангийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай
- Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай
- Боловсролын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай
- СОЁЛЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

МОНГОЛ УЛСЫН 2019 ОНЫ ТӨСВИЙН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ДАГАЛДАХ УИХ-ЫН ТОГТООЛ

- Улсын Их Хурлын 2017 оны 29 дүгээр тогтоолын зарим заалтыг хүчингүй болсонд тухай
- Монгол Улсын 2019 оны төсвийн тухай хууль батлагдсантай холбогдуулан авах зарим арга хэмжээний тухай

МОНГОЛ УЛСЫН 2019 ОНЫ НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ДАГАЛДАХ ХУУЛЬ

- МАЛЧИН, ХУВИАРАА ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭГЧИЙН ТЭТГЭВРИЙН ДААТГАЛЫН ШИМТГЭЛИЙГ НӨХӨН ТӨЛҮҮЛЭХ ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ
- НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САНГААС ОЛГОХ ТЭТГЭВЭР, ТЭТГЭМЖИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР

САНГИЙН ЯАМ

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ДААТГАЛЫН САНГИЙН ӨӨРЧЛӨЛТ

ОРЛОГО 407.7 тэрбум

- Ажил олгогч аж ахуй нэгж, даатгуулагчаас төлөх шимтгэл — 5.8 тб
- Төсөвт байгууллагын төлөх шимтгэл — 8.3 тб
- Бусад орлого — 5.4 сая
- Бусад даатгуулагчийн төлөх шимтгэл — 1.3 тб
- Төр даатгалыг нь хариуцах иргэдийн шимтгэл — 16.2 тб

ЗАРЛАГА 407.7 тэрбум

- Улсын эмнэлгүүдэд олгох — 7.8 тб
- Хувийн эмнэлэг, эмийн санд олгох — 15.4 тб
- Элэг бүтэн Монгол — 8.8 тб
- Өрх, сум, тосгонд олгох — 10.7 тб
- Улсын 2-р төв эмнэлэг, Хавдар судлалын үндэсний төв, АШУҮИС-ийн эмнэлэгт олгох — 22.3 тб

ТЭНЦЭЛ

0.0

ТЭРБУМ ₮

НИЙТ ОРЛОГО 31.7 ТЭРБУМ, ЗАРЛАГА 66.3 ТЭРБУМ ТӨГРӨГӨӨР НЭМЭГДСЭН

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР

САНГИЙН ЯАМ

Арьс шир, ноос, мах, улаанбуудайн урамшуулалд нийт 52.1 тэрбум төгрөг зарцуулна

Арьс, ширний урамшуулал
11.8 тэрбум төгрөг

Улаанбуудайн урамшуулал
12.9 тэрбум төгрөг

Махны зээлийн хүүгийн татаас
4.7 тэрбум төгрөг

Ноосны урамшуулал
22.6 тэрбум төгрөг

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР

САНГИЙН ЯАМ

МАЛ, АМЬТНЫ ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬ, МАЛЫН ГЕНЕТИК НӨӨЦИЙН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ДАГУУ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БОДЛОГЫН АРГА ХЭМЖЭЭНД НИЙТ 50 ТЭРБУМ ТӨГРӨГ ЗАРЦУУЛНА

Мал, амьтны эрүүл мэндийг хамгаалах үйл ажиллагааны хүрээнд малын гоц халдварт өвчинтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх, малыг эрүүлжүүлэх, мал эмнэлгийн үйлчилгээний чадавхыг бэхжүүлэх арга хэмжээний зардлыг 2019 онд 25 тэрбум төгрөгөөр нэмэгдүүлж, 50 тэрбум төгрөг болгоно

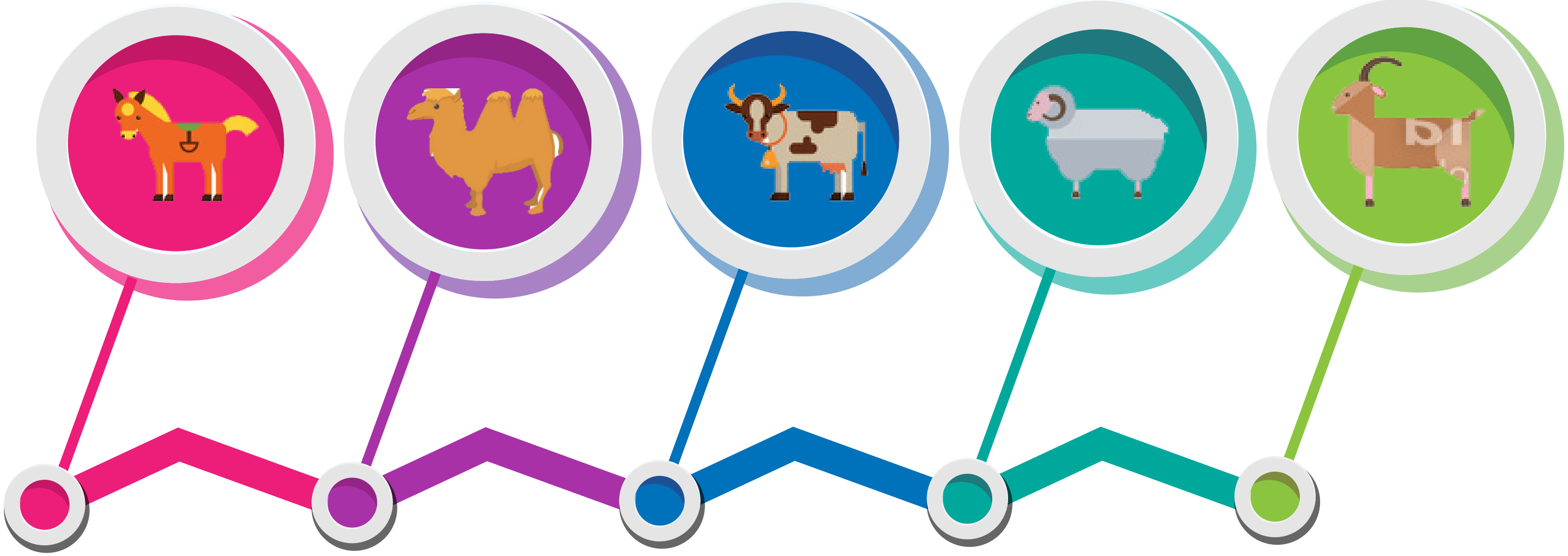

Шинээр батлагдсан хуулийн дагуу мал эмнэлгийн үйл ажиллагааг сайжруулах;

Малын гоц халдварт өвчин ялангуяа шүлхий өвчний вакцины хамрах хүрээг тэлэх;

Тандалт судалгаа, шинжилгээний ажлыг эрчимжүүлж хүрээг нь тэлэх;

Малын гаралтай түүхий эд бэлтгэлийн чанар стандартыг дээшлүүлж, гарал үүслийг тодорхой болгох системийг сайжруулах;

Малын эрүүл мэндийг сайжруулж, хүн амыг эрүүл хүнсээр хангаж, Монгол мал дэлхийн зах зээлд гарах боломжийг нэмэгдүүлэх

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР

САНГИЙН ЯАМ

2018 ОНЫ НИЙТ ТӨСӨВТ БОЛОВСРОЛЫН САЛБАРЫН ЗАРДЛЫН ЭЗЛЭХ ХУВЬ

Нэгдсэн төсөвт эзлэх хувь

17%

Нийт төсөв **9.6** их наяд, үүнээс боловсролын салбарт **1.6** их наяд буюу **1/6**-г зарцуулж байна.

Нийт цалингийн зардалд эзлэх хувь

34%

Нийт цалингийн зардал **1.8 их наяд**, үүнээс боловсролын салбарт **0.6 их наяд** буюу **1/3** зарцуулж байна.

Нийт тогтмол зардалд эзлэх хувь

48%

Нийт тогтмол зардал **272 тэрбум**, үүнээс боловсролын салбарт **131 тэрбум** буюу **1/2-г** зарцуулж байна.

Нийт хөрөнгө оруулалтын зардалд эзлэх хувь

19%

Нийт хөрөнгө оруулалт **1.9 их наяд**, үүнээс боловсролын салбарт **0.4 их наяд** буюу **1/5-г** зарцуулж байна.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР

САНГИЙН ЯАМ

ХИЛИЙН БООМТЫН ШИНЭЧЛЭЛИЙГ 2019 ОНД ЭХЛҮҮЛНЭ

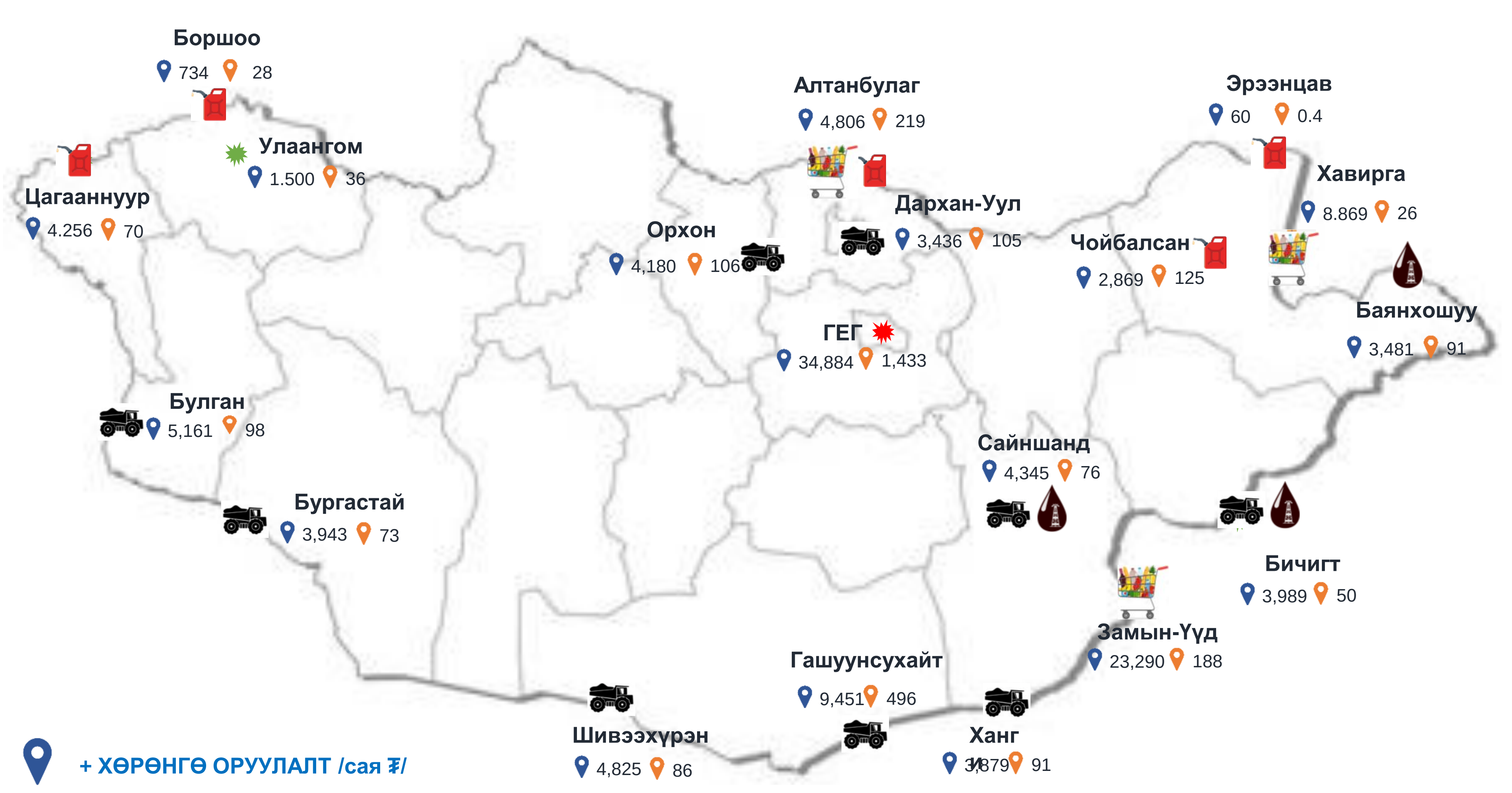

+ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ /сая ₮/

+ УРСГАЛ ЗАРДАЛ /сая ₮/

НИЙТ: 129 тэрбум ₮ хөрөнгө оруулалт, 3.1 тэрбум ₮ урсгал зардал

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР

САНГИЙН ЯАМ

ХИЛИЙН БООМТЫН ШИНЭЧЛЭЛИЙГ 2019 ОНД ЭХЛҮҮЛНЭ

1. Экспортоор гарч буй эрдэс бүтээгдэхүүнийг 2019 оноос эхлэн үнэн зөв тодорхойлж татварыг бүрэн төвлөрүүлнэ.

1. Тавантолгой
2. Оюутолгой
3. Ханги
4. Бичигт
5. Булган
6. Бургастай
7. Дархан-Уул
8. Орхон
9. Сайншанд
10. Баянхошуу

— Улсын төсвийн хөрөнгөөр 2019.10 сард лаборатори ашиглалтад оруулна. /49 тэрбум ₮/

11. Гашуунсухайт
12. Замын-үүд

— БНХАУ-ын тусламжаар 2020 онд лаборатори ашиглалтад оруулна.

13. Бичигт

— АХБ-ны зээлээр 2020 онд лаборатори ашиглалтад оруулна

2. Импортын газрын тосны бүтээгдэхүүний чанарыг нарийвчлан тогтоох лабораторийн үйлчилгээг 2019 онд ашиглалтад оруулна

1. Цагааннуур
2. Эрээнцав
3. Чойбалсан

— Улсын төсвийн хөрөнгөөр 2019.10 сард ашиглалтад оруулна. /6 тэрбум ₮/

4. Боршоо
5. Алтанбулаг

— АХБ-ны зээлээр 2020 онд ашиглалтад оруулна

3. Камержуулсан нэгдсэн хяналтын систем, "Ухаалаг гарц" систем, рентген, хяналт шалгалтын тоног төхөөрөмжүүдийг улсын төсвийн хөрөнгөөр 2019 онд байгуулна. /74 тэрбум ₮/

RFID